

2.2.3 פעילות חינוכית להגנה על ילדים ונוער

- הפעילות החינוכית להגנה על ילדים ונוער** כוללת שירותי ייעוץ מניעתי כללי ואמצעים חינוכיים המיועדים לילדים, בני נוער והוריהם. מטרתם:
- ללמד צעירים להגן על עצמם מפני השפעות מזיקות ולסייע בידם לפתח יכולת ביקורתית, לקבל החלטות ואחריות כלפי עצמם וכלפי הזולת.
 - לעזור להורים או לאפטרופוסים ללמוד כיצד להגן על ילדים ובני נוער מפני השפעות מזיקות.
- הפעילות החינוכית להגנה על ילדים ונוער מוצעת, בין היתר:**
- באמצעות פרויקטים להעצמת ילדים והורים (למשל, בגני הילדים).
 - במסגרת חינוך משפחתי (מידע וייעוץ).
 - במסגרת עבודה עם נוער.
 - שירותי הסברה כלליים (למשל, בנושא איידס, סמים, סכנות הקשורות בשימוש רב במכשירי מדיה דיגיטליים, תיאוריות קונספירציה וכו').

2.2.3 פעילות חינוכית להגנה על ילדים ונוער

- הפעילות החינוכית להגנה על ילדים ונוער מהווה תחום עצמאי בשירותי הרווחה לילדים ונוער. מונח מתאים יותר לתיאור תחום זה הוא "הגנה מונעת לילדים ונוער", לאור העובדה שהתחום מתמקד במתן סיוע וחיזוק לילדים ולהורים לזרות סיכונים שצעירים חשופים להם במהלך התבגרותם, ולסייע בידם להתמודד עם סיכונים מעין אלה ו/או למנוע אותם מלכתחילה. להלן כמה דוגמאות:
- סיכון להתמכרות (אלכוהול, סמים, הימורים וכו').
 - סכנה שמקורה בשימוש רב במכשירי מדיה דיגיטליים.
 - סיכון הקשור באלימות (כולל התעללות מינית).
 - סכנות אידיאולוגיות.
- סעיף 14 בספר החוקים הסוציאלי השמיני (SGB VIII) קובע כי מטיל על שירותי הרווחה לילדים ונוער ליידע, לתמוך ולהעניק לילדים ונוער בכל הגילאים את היכולות להיכר בסכנות הללו ולסייע להם להתמודד עימן. החוק מתייחס גם לתפקידם של ההורים, שיש לתמוך בהם בחינוך ילדיהם כדי שיגדלו להיות לאנשים חזקים ובטוחים בעצמם, המסוגלים לא רק לזהות סיכונים, אלא לפעול נגדם במשותף עם הזולת בצורה סולידרית. להלן כמה דוגמאות לפעילויות:
- קיום קורסים להורים של ילדים קטנים (ממו: "הורים חזקים לילדים חזקים"), המסייעים להורים בניהול חיי היומיום של המשפחה בצורה מודעת יותר, במטרה לפתור עימותים או ללמוד על נושאים כלליים בחינוך ילדים וזכויות הילד.
 - הדרכות לילדים בגרים יותר ובני נוער בנושא ההתנהלות עם מכשירי מדיה דיגיטליים.
 - פרויקטים בנושא חינוך מיני לכל הגילאים.
- כמו כן, גם לעבודת הסברה יזומה המיועדת הן לילדים והן להורים בנושא בריאות (אלכוהול, סמים, הימורים) או אידיאולוגיות קיצוניות (קיצוניות ימנית, האסלאם הקיצוני, כתות ועוד) נודע תפקיד חשוב בתחום הפעילות החינוכית להגנה על ילדים ונוער.
- הפעילות החינוכית להגנה אין מבנה ארגוני מיוחד והיא אינה מהווה תחום פעילות נפרד לחלוטין. מבחינה מתודולוגית, הפעילויות מהוות חלק מהשירותים הסטנדרטיים הניתנים לילדים, בני נוער ומשפחותיהם (במסגרת גני הילדים, מרכזי נוער, ארגוני נוער וחינוך למשפחות). שירותי הרווחה לילדים ונוער מפתחים פעילויות חינוכיות לחינוך יכולתם של הילדים והורים לפעול באופן אוטונומי.
- מצד אחד, יש להבחין בין הפעילות החינוכית להגנה לבין הגנת הנוער הקבועה בחוק (החוק להגנה על המנע בעבודה [JArbSchG]; החוק להגנת צעירים [JusSchG]), אשר כולל אמצעים (גם אמצעי ענישה) מטעם הממשלה ורשויות הסדר הציבורי על מנת להגן על צעירים בציבור (ביקור במקומות המהווים סיכון לבני נוער, הפצת מדיה המזיקה לבני נוער וכו'). מצד שני, הפעילות החינוכית להגנה על ילדים ונוער חינוכית נבדלת גם משירותי ההתערבות להגנת ילדים בהתאם לסעיפים 8 ו-42 בספר החוקים הסוציאלי השמיני, אשר בהיותם תפקיד ריבוי מתמקדים בהוצאת ילדים ממצבים המסוכנים או מזיקים להם (אצל ההורים או במקומות אחרים). האופי המניעתי של הפעילות החינוכית להגנה על ילדים ונוער תורם לאוטונומיה האישית של צעירים ויכולותם לקחת אחריות על עצמם ועל החברה ברוח ספר החוקים הסוציאלי השמיני.

לקריאה נוספת

- Bundesarbeitsgemeinschaft Kinder- und Jugendschutz (2015): Durchblick. Informationen zum Jugendschutz. Glossary. Online at https://www.bag-jugendschutz.de/dokumente/Online-Handbuch_Kinder- u_Jugendschutz.pdf (last accessed: 31 May 2021).
- Nikles, Bruno W. (2018): Erzieherischer Kinder- und Jugendschutz. In Böllert, Karin (ed.): Kompendium Kinder- und Jugendhilfe, Wiesbaden, p. 771–782.
- Bundesregierung (2020): Bericht über die Lage junger Menschen und die Bestrebungen und Leistungen der Kinder- und Jugendhilfe – 16. Kinder- und Jugendbericht – Förderung demokratischer Bildung im Kindes- und Jugendalter (BT-Drucksache 19/24200). Online at <http://dipbt.bundestag.de/djp21/btd/19/242/1924200.pdf> (last accessed: 31 May 2021).